

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrť leta 80 sold.— Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Narcčina in dopisi

naj se blagovoljno pošljajo opravištev v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mail-ling-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se najnavadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natiane, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat 15 soldov.

Srbija in njen poklic.

Odkar se je Srbiji posrečilo, oprostiti se turškega jarma ter zadobiti malo da ne neodvisnost samostojnih držav, bile so na njo obrnjene oči vshodnih Slovanov, od nje pričakujejo rešenje iz turškega robstva in združenje v eno državo. Srbi sami sebi, pa tudi drugi pripisujejo poklic, da postanejo za vshodne Slovane to, kar Piemontezko za italijansko kraljestvo. Ko so preteklo polletje se vzdignili v nečloveškem robstvu zdihajoči Ercegovinci, da mašujejo nezaslišane krivice živinskih Turkov, pričakovali so Slovani in vsi za pravo prostot vneti narodi s težkim srcem, da pridete Črnogora pa Srbija sobratom in rojakom na pomoč. Sosebno od Srbije smo se nadejali, da se spomni svojega poklica, ter v prvi vrsti stopi na bojišče za jugoslovansko svobodo.

Ali pretekli so že meseci, Srbije pa še ni na bojišči. Da bi se bila Srbija zneverila svojemu poklicu, tega nikar ne trdimo. Kaj takega le misliti, je nemogoče onemu, ki pozna Srbski narod. Mi vemo le predobro, da Srbija bi bila rada udarila na sovraga, pa evropska diplomacija jej je pot prekrižala. Srbski narod je navdušeno čakal le povelja, da prelije kri. Ko je skupščina zadevno vprašanje obravnovala, bilo se je bati, da nastane upor, ako se vlada ne odloči za vojsko proti Turkom. Da ni do tega prišlo, je knez Milan v skrivni seji dal razloge in pojasnila. Kaki so bili oni razlogi, ne poznamo jih. Gotovo tehtni, ker Srbi so molče pritrtili knezu in

narodnemu zastopu. Domači in ptuji časniki ugibajo na vse strani, kaj je Srbijo zavrnilo. Znamenita je izjava ruskega časopisa, „J. de St. Pet.“, da Srbija ni zmožna biti kos tako vzvišenemu poklicu, da ni niti duševno še zrela pa tudi politično ne edina, kar je nepogojna podlaga, da postane „slovansko Piemontezko“.

Ako je duševna in politična zrelost pogoj, da zamore postati Srbija „slov. Piemontezko“, ni treba se Srbiji bati.

Duševna zrelost pokaže se v izgoji primerni sedanjemu veku in v vojaški izurjenosti. Srbija ni sicer še na vrhuncu znanstvene zrelosti. Pa to je ravno dokaz, da njej tiče prihodnost, ako le neprestano napreduje na zdravi podlagi. V šest desetletjih svojega obstanka je Srbija največ storila za duševni in vojaški razvitek svojih državljanov. Zdatna svota potrosi se, da se nadepolni srbski mladenči izurijo na evropskih vseučiliščih in vojaških zavodih. Ne manjka pa Srbiji tudi domačih učilnih zavodov. Ima jih primeroma saj toliko kakor naj bolj napredovalne države. V Belemgradu obstoji vseučilišče za vse fakultete (znanstvene polja), razun zdravniške. Na vseučiliščih stolicah sedijo možje, ki celo daleč po Evropi slovijo kot znameniti strokovnjaki. Učiteljsko izobraževališče v Kragujevacu je eno naj bolj obiskovanih. Vsaki okrog, kojih je 17, ima svoje gimnazije, realne gimnazije in realke. Da so vse te in enake šole, višje in nižje, dobre, svedoči, da so vse v čezobilnem številu obiskovane.

Vsled tega se je tudi novejša srbska

literatura zdatno pomnožila, ne gledé na slavnoznano staro. Nobeno evropsko znanstveno delo, da je le znamenito, ni, da bi Srbi je ne imeli v prevodu. Tudi lastne, originalne znanstvene knjige, priča bistrega uma, so na izbiro. In vse to je spravila na dan ali saj podpirala državna skrb ali pomoč.

Gledé napredka v vojaških strokah, je po strokovnjaških pričah dokazano, da Srbija ni zaostala za drugimi državami. Vojaška spretnost od doma za boj vnetih Srbov je znana, pa tudi njihova temeljita izurjenost v vojaških vedah po novejših sistemih. Srbija lahko postavi na noge po sedanji uredbi nič manj kot 130 tisuč dobro uredjenih mož, zraven še okoli 30 tisuč v rezervi.

Po tem lahko sodimo, do kake stopinje zrelosti je dospela današnji dan Srbija, ako pomislimo, da med njimi je le redek, ki brati in pisati, pa tudi zraven vojaško orožje rabiti ne zna; med tem ko znaša število v tako zvanih kulturnih evropskih državah precejšne stotine.

Ravno tako je Srbija tudi politično zrela. Politična zrelost obstoji v tem, da se vse stranke strinjajo v enem in ravno tistem političnem uzoru in da se vse narodne moči posvetijo enakemu cilju, da si hodijo po raznih poteh. Vsi srbski narodnjaki strinjajo se v tem, da Srbija ima postati mogočna, da je njen poklic biti središče južnih vshodnih Slovanov. V ta namen delajo vse tri stranke, konservativna, liberalno-narodna pa demokratična. Med seboj so si stranke večkrat popolnoma

LISTEK.

MATEVŽ HLADNIK.

(Življenjepisne črtice.)

Dalje.

Do zadnjega časa svojega življenja je vedel pri vsaki priložnosti primerjen latinsk rek iz kakega imenitnega rimskega pisatelja povedati. Tim manj pa je bil v stanu v spominu obdržati besede latinskega svetega pisma. Priprosta latinščina „Vulgatae“ mu ni bila nič kaj po volji, da ne rečem zoprna. V modroslovskih šolah je bil tistikrat profesor veroslovja rajni, dobro znani gospod Rauber. Ko ga je enkrat v šoli izpraševal, Hladnik je, kakor po navadi, prav čvrsto odgovarjal, samo svetopisemske besede je vedel le po pomenu, ne pa po besedah povedati. Tedaj mu je neki g. Rauber jo tako le zasolil: „Sveto pismo je pač toliko vredno, da se ga tudi Hladnik pobesedno nauči!“ — Ali Hladnik je ostal le vedno Hladnik.

Čez lalinske šole, v kterih se je takrat mnogo učilo, kar ni bilo ravno tolikaj potreb-

no; ali pa se je takó učilo, da je uk malo koristil: bil je rajni Hladnik vedno dokaj hud. Svoje misli čez te šole je v posebni pesmi „latinske šole“ razodel:

Latinske so tatinske šole!

Kdor tega še alj vidil ni,

Alj se mu neverjetno zdí,

Naj sodi sam, če sliši tó-le:

Šest celih let — o leta zlate!

O, toljka zguba — kak bolí!

Za prazne, plesnjeve potrate.

Latinsko-gerškiga jezika

Toljk časa revčik se uči;

Za kako rabo so mu ti?

Zakaj domač'ga raj ne zlika?

Pa naj, kar v njih se je pisalo,

Tud brati v njih si kdo želí;

Po krajši pot' brez dvoma bi

Se razumét' to boljši dalo.

Tudi v drugih obzirih je bilo takrat po gimnazijah marsikaj napačnega. Vem za mladenča, ki je v tistih letih konec šolskega leta enkrat Lutrov prevod svetega pisma v dar dobil, in to v drugi latinski šoli!

Ko je Hladnik bil tudi uže v latinskih šolah, moral je vendar o šolskih praznikih domá drugim pri delu pomagati, posebno pa ga je gonila mačeha živino past. In tu se je menda godilo, kar je tolikrat pripovedoval od rajnega Goriškega korarja in šologleda Valentina Staniča. Znano je, da je Stanič bil priprostega obnašanja; domá je sam drva cepil, sam tesaril, itd. Takó si je bil sam iztesaril dvokolesen voz, s kterim se je potem na bližo in na daljo vozil. Kakor korar pa je imel rudeče nogovice in ovrtnik rudeč; oči pa je imel krvave. V posebni pesmi „Krvavogled“ Hladnik od njega med drugim govori:

V Gorici stanuje pisár,

K' je bukvoez, kórar, tesar,

In Bog vé, kaj družiga še, itd.

Imel je Stanič tudi velikega psa sabo. O šolskih oddihnicah tadaj je bilo; Hladnik blizo 15 ali 16 let star, je domá ravno z drugimi pastirji živino pasel, in sicer blizo ceste, ki pelje iz Crnovrha v Idrijo. Kar se pripelje po cesti Valentin Stanič v svojem dvokolesnem vozu, spremljen od svojega psa. Pes se zažene koj

navskriž; vendar ko gre za občni blagor, za veljavo Srbije v Evropi, znajo stranke krotiti medsobne navskrižnosti ter je porediti splešnemu cilju. To se je ravno pokazalo v zgorej imenovani skrivni seji. Stranke se le takrat znamenje državnega propada, kedar se v medsobnem prepiru postavi uprejo, da jo ne spoštujejo in ne spolnujejo, da nastane v državi pogubna anarhija (brezgospostvo). Kaj takega v Srbiji ne zapazujemo. Ustavno podlago pripoznavajo vse stranke, in srbska ustava pokoršina pa tudi parlamentarno obnašanje je drugim državam lahko v zled. Piemont težko, ko si je prisojevalo poklic, postati voditeljica k italijanski edinosti, ni bilo v tako srečnem položaji. K temu moramo v ozir vzeti še moralno moč in veljavo, koju ima Srbija pri južno-vzhodnih Slovanih v Turčiji. Njej niso nasprotne naredne težnje Turških Slovanov, kakor nekdanj večinom glavni faktorji na Napolitanem, Toškanskem itd. proti Piemontezkemu upljiwu. Temveč vsi pod turškim polomesem zdihaajo Slovani gledajo v Srbiji svojo prihodnjo rešiteljico in voditeljico.

Tako ima Srbija vse lastnosti, da zmore postati „Slovansko Piemontezko“ za jugovahodne Slovane. Temu poklicu bo tudi zvesta ostala, če jej evropejska diplomacija iz medsobne zavidnosti ali iz mrzenja do Slovanov pot ne prekriža.

DOPISI.

V Gorici, 30. nov. (Zastavljavnica — mont.) Od večih strani poprašani, kako stoje reči pri zastavljavnici goriški (mont), obrnili smo se do merodajne osebe, naj nam stvar pojasni in odgovori na dana vprašanja. Dotični gospod nam je blagovoljno spolnil našo in gotovo tudi bralcev željo, podamo tedaj tu kratek zapopadek odgovora merodajne osebe. Bivši vodja g. J. Kumar je prišel s kuratorji nekaj navskriž, ker je kuratorij svojo trdil, g. vodja pa svojo; ker se niso porazumeli, odelal je slednji prošnjo, naj se izpusti iz službe. Kurator j je to odpo ved sprejel, pregledal vse račune, dohodke in stroške, in našel vse v popolnoma rednem stanu.

na živino, ki se je ondi zraven pasla, in posebno ovece so začele bežati na vse strani. Hladnik in drugi pastirji ne vedo, kaj bi počeli. Vidijo na cesti tisti nenavadni voz, kakoršnega niso še nikoli videli; vidijo čudnega moža na yozu z rudečim vratom, s krvavimi očmi: bojijo se, in si mislijo, da to ne more biti drugi, kakor sam peklenšček. Ali ko začne Stanič še na psa kričati (imel pa je tudi sila hripav glas), tu so v bogi pastirji prav zares verjeli, da je sam hudič na yozu. Stanič je vpil za njimi: „Ne bojte se nič, počakajte!“ ali nič ni opravil; bolj je za njimi kričal, bolj so fantiči bežali, kakor da bi jim bil uže za petami peklenšček.*

Eno napako je imel rajnki Matevž Hladnik uže kot šolar, in je ni mogel nikoli ukrotiti, in ta je bila, da ni mogel smeha brzdati. Tudi v šoli, ko ga je smeh polomil (rajnki je imel navado s temi besedami od te svoje napake

*) Koliko je v tem resnice, ne vem. Napisal sem jo tako, kakor sem jo večkrat, iz ust rajncega slišal.

Kuratorij je to pismeno potrdil v posebnem zapisniku, službo vodje pa zčasno izročil g. L. Zastavnica in hranilnica ima veliko premoženje, ki je zagotovljeno s hipotekami, ali pa obstoji iz državnih obligacij in iz lastnega premoženja. Vsled tega je vsaka misel, da je naložen denar v nevarnosti, prazen strah, kterega morda gojijo nevedni ali zlobni ljudje. V spričevanje tega navedemo edino le to, da so ljudje med tem, ko je šlo vodstvo iz rok v roke in je kuratorij oskrboval opravila, naložili v kratkih dneh čez 26.000 gold.

Upamo, da nam bo mogoče pri priliki natančen račun, ali vsaj poglobitve reči iz računa prinesiti Vašim bralcem, po katerem se bodo lahko prepričali o istinitosti današnjih besedi.

Tem besedam nimamo družega dostaviti, nego, da naj ljudje, ki imajo kaj denarja na strani, naložijo ga pri tukajšni hranilnici (montu), gotovo je v dobrih rokah. Kdor bi pa kakke sumljive govore raznašal, naj se naravnost naznani, da ne trpi škode ne zavod, ne ljudije.

Iz srednjih Brd, 29. nov. — (Narodno življenje pojema.) Z žalostnim srcem povedati moram, da pri nas, posebno v vaseh, ki mejijo proti laškemu, narodna zavest in narodno življenje pojema. Komaj se v takih vaseh Slovenci zavedajo, da so Slovenci, in ako tudi vejo, si to ne štejejo v nobeno čast. Tako je narodno življenje v Merniku, v Šlovrenku, v Fojani. Kaj je temu krivo. Prekasno je že deloma, odveč se je laški vpljiv usilovati mirno prepustil, tako da je trud nekaterih narodnjakov zastoj. Deloma pa je tje in sem tamošnja duhovščina tega kriva, kakor n. pr. v Merniku in v Fojani. V Merniku nima tamošnji gospod nobenega pojma, da je sam Slovenec, pa da so njegovi farmani Slovenci. Gospod ima menda vse druge skrbi, kakor za cerkev in za lastni narod. Ako bo še nekaj let tamkej pastiroval, bo malo več za popraviti. Nočemo gospoda odveč kriviti, saj je že prestar. Na njegovo mesto tiče mlad, delaven, za cerkev in narod goreči mož. — Nič bolje ni v Fojani. Tamkej pastiruje sicer še mlad, za cerkev prav goreči duhoven, pa po narodnosti bolj lah, kakor Slovenec, Goričan. Da živi med Slovenci, da bi za-nje delati moral, na to se ne spominja. Tudi mu ni zameriti. Ali da med čisto sloven-

govoriti), nikakor ga ni mogel premagati, takó da je vsakega profesorja uže koj prvi dan te svoje neukrotivne napake opomnil, da bi jim njegov smeh ne bil nekako sumljiv. Tudi v cerkvi ga je kakšenkrat smeh polomil. Ko je tádaj služil v Devinu za kaplana, da bi bil ložej pridigal, in da bi ga ljudje ne videli smejeti se, kaj je storil? prinesel je vselej svojo pridigo pisano sabo, držal jo je pred sabo in jo tako ljudem bral. Nekteri poredneži so potem, se vé da, govorili: „Dans nam je gosp. Hladnik v cerkvi sentencijo bral!“ Tudi v nesrečah, ktere po navadi človeka jokati silijo, Hladnik ni mogel drugači, kakor smejeti se. Srce mu je kakšenkrat žalosti pokalo, usta pa so se mu sinejala. Čudna reč zares! Po pravici je tadaj sam od sebe tožil, rekoč: „Mich plagt der Lachteufel!“ Vendar pa, od kar ga je trpinčil neozdravljiv kašelj, poslednjih pet let, ta napaka ga ni več tako hudo nadlegovala, kakor poprej.

(Dalje.)

ške farmane, med slov. mladino širi laške molitvene knjižice in bukvice, da upeljuje in goji pobožne vaje v laškem jeziku, to menimo nikakor ne gre in ne sme biti. V tem presega svoj delokrog. Mu li manjka pripravnih slov. molitvenih knjižic, da vsiluje laških? Sme on svojevotjno vpeljevati laške pobožnosti, kjer so vsi rojeni Slovenci in vsi slovensko govorijo? — Dobro in želeti bi bilo, da duhovne oblasti stvar v roke vzamejo ter gospodu njegov delokrog bolj jasno razložijo, da ne bo niti narodna, niti vsled tega tudi verska stvar škodo trpela.

Drugače je v — *Ločniku*. Vis. čast. g. dekan Fr. Košuta je z višim dovoljenjem pretečeno nedeljo blagoslovil kapelico Sv. Križa na pokopališču. — Imeli so tudi prvo procesijo za sv. leto, katere se je ljudstva iz domače fare in bližnjih duhovnij toliko udeležilo, da je bilo čuda, viditi tako množico. — Sploh je p. n. gosp. dekan, mož na svojem mestu. Kakor je bil „Glas“ o svojem času željo izrekel, je g. dekan o kanonični visitaciji Nj. prevzvišenost knezo-nadškofa laško in slovensko nagovoril, kar so premilostljivi Viši pastir hvaleuredno ni potrebno pripoznali. Tudi kasneje in pozabil g. dekan svoje dolžnosti do slov. farmanov, ker je že večkrat pri prvi maši tudi slovensko razlagal sv. evangelije. Laški farmani menda ne bodo nevoljno to gledali, saj so pravicoljubni in gotovo odobrujejo, da duhovni pravično ravnajo, ki so v prvi vrsti poklicani, pravico učiti in jo tudi dejansko pokazati.

Ogled.

Avstrija. Med ustavoverskimi poslanci vlada tužna osoda, mož za možem pada, med tem ko zgublajo drugi dan za dnevom svoj ustavoverski bliš. Dva Štajerska poslanca, huda kričača in ustavoverska rogovileža Brandstetter in Seidl sta bila te dni na dnevnem redu poslanske zbornice, ne da sta ona dva kak predlog stavila, ampak celjska sodnija je prašala za dovoljenje, da sme enega gospodov zapreti, ker je moder mož prvi, menjice v vrednosti 60000 gl. ponarejal in goljufal. Pri tej ustavoverski sramoti imajo svoj delež tudi tisti narodnjaki, ki so ob času volitev prepevali:

„Ne volite....“

Kanonika Kosárja!“

Iz državnega zbora se poroča, da sta predlagala dr. Kopp in dr. Gross načrt postave o premembi nekterih paragrafov zakonske postave. Dr. Gross je predlagal to reč izročiti posebnemu odseku, dr. Kopp pa izročiti jo verskemu odseku. Pa oba predloga sta padla s 97 proti 91 glasovom. Ministerstvo, ki je podpiralo predlog Koppov, je tedaj ostalo v manjšini; pa znano je, da se za to dosti ne zmeni, ali manjšino na svoji strani ima, da mirno nadaljuje svoj posel, kakor da bi Avstrija ne bila konstitucionalna.

V ravno tej seji je minister kupčijstva odgovoril na interpelacijo o colnih zadevah, da je vlada vnanjemu ministru že mesca oktobra naročila odpovedati kupčijsko zvezo z Angleško in Francosko še pred koncem l. 1875, Nemčijo pa pripraviti k reviziji colne in kupčijske zveze, preden pride od-

povedni čas. To se bo kmalo zgodilo; tudi si vlada prizadeva državnemu zboru, kakor hitro bo mogoče, predložiti nov colni načrt. Prej pa se mora dogovoriti z ogersko vlado in zediniti o načelih nove kupčijske zveze z Nemčijo in Francijo. Pri tem se bo oziralo na potrebe domače obrtnije. Ob enem se bo zboru predložil splošni colni tarif, z Angleško pa se ne bo določil noben tarif. Konečno obljubi minister odpraviti dosedanje napačnosti, kakor zahteva korist domače obrtnije. To je tudi odgovor, pravi minister, na interpelacijo Groholskovo in Hohenwartovo. Groholski odgovarja, da je pričakoval natančnejega odgovora, ali ker se je odgovor ministrov izročil gospodarskemu odseku v pretres, hoče stranka njegova takrat, ko bode odsek poročeval, izraziti svoje misli.

Na koncu je v skrivni seji prišla v razgovor prošnja celjske sodnije, da bi smela prijeti poslanca Brandstetterja zaradi goljufije in ponarejevanja menjic. Seja 27. t. m. je bila brez vse važnosti in kratka zaradi pogreba Rauscherjevega.

Iz privatnega pisma zapišemo tu samo en stavek, ki govori o državnem zboru, glasi se: „Do sedaj sem bil le dvakrat v državnem zboru, še takrat sem čul take otročje neslanosti, da se mi je kar čudno zdelo, kako morejo možje kaj takega kvasiti. In ta čudni mehanizem! Diese Volksbeglucker!“

Minister Lasser bo neki meseca februarja odstopil in prevzel drugo bolj lahko, pa ne slabšo službo in naslednik mu bo bar. Kellersperg. Pridemo tedaj iz dežja pod kap.

V ogrskem državnem zboru se gode prav „domorodne“ reči. Skrajni levičarji so nasvetovali, naj se kralj naprosi, da zniža svoje dohodke, ktere mu država na leto daja, drugi so pa zopet govorili, da ptuja v levlast Avstrija visoko ceni zvezo z Ogrsko, da morajo Ogrs s privolenjem civilne cesarjeve liste kralja tako rekoč privabiti, da svoj sedež vzame v stolnem mestu Ogrske. To so jasne besede.

Zunanje države. Če tudi je nastopila zima, vstaja na jugu ni nehala. Turškim vojakom se godi slabo, ker ne dobivajo plače in jesti. Črnogorci se pripravljajo na boj. Na Grahovem stoji že 6000 mož, 11400 se jih bo pa še oborožilo. Tudi Rusija vedno več dela za Hercegovince. Po cerkvah, na javnih krajih, ob železnicah so nastavljene pušice za mile darove, po vseh večih mestih so posebni odbori. Car je poslal Vasiličkova z sdravilskim orodjem v Črnogoro, da uredi postrežbo v vojski ranjenih in bolnih. Ruska se oborožuje. — Rumunska se je sklenila s Srbijo in Črnogoro, da dobi delež pri razdelitvi Turčije. Vstajniki so zažgali dve turški ladiji, ki ste bile naloženi z rajžem, sladkorjem in petrolejem za turško armado. — Francoska narodna skupščina je volilno postavo z drugim branji sprejela še z večjo večino, kakor v prvem, vsi nasveti radikalcev so bili završeni. — Angleška je kupila vse delnice sueškega kanala od egiptovskega kralja in upa priti na ta način v popolno samooblast te poti. Ruska

vlada je temu nasproti in meni, da bi to zadevo morale določiti tudi druge vlade.

Domače stvari.

(Neotrjena pravila.) C. kr. namestništvo v Trstu je z odlokom 21. p. m. št. 10.005 dotičnim prosilcem naznanila, da pravil skupnega političnega društva „Sloga“ ne potrjuje, „ker se §. 16. pravil tako glasi, po katerem bi se utegnilo društvo prisvojevati pravice, sklicevati narodne zборе (tabore), edino naznanivši dotičnim uradnijam, kar nasprotuje predpisom §§. 4 in 3 postave 15. nov. 1867 o pravicah zbirališč“.

(Imenovanje.) — P. n. gospod dr. Alojzij Zorn, vodja in prof. bogoslovja, je imenovan za dejanskega konsistorijalne svetovalec; prof. dr. Jožef Gabrijevčič in dr. Janez Flappsta imenovana prosinodalna izpraševalca. — Ceštitamo!

(Porotne sodnije) 4. sessija bode začela 7. decembra 1875, in so zdaj kakor se razvidi iz sledečega imenika, skoro sami italijanski porotniki; evo jih: Glavni porotniki: Kerpa Andrej iz Žabelj, Marinič Luka iz Gorice, Seitz Dr. Ed. iz Gorice, Clement Tomaž iz Gorice, Fogar Alojzi iz Gorici, Cesciutti J. iz Gorice, Drechsel Bar. Ant. iz Gorice, Mauer Jakop iz Gorice, Clementin Alojzi iz Gorice, Schefzuk J. iz Gorice, Furlani Miha iz Gorice, Godina Daniel iz Ajdovščine, Mezzorana Jakop iz Gradišča, Jakoncic Jožef iz Dolenje, Baselli baron G. B. iz Gradišča, Pellegrini N. iz Gorice, Perini G. iz Gorice, Cicogna A. iz Ogleja, Presel Miha in Tolmina, Lassig Andrej iz Renč, Lapanja Andrej iz Ponikve, Riavec Jošt iz Oseka, Venuti P. iz Gorice, Žagar Andrej iz Serpence, Pahor Stefan iz Gorice, Potatzky G. iz Gorice, Falzari N. iz Kormina, de Finetti G. iz Gradišča, Messenio Karol iz Ronk, Licen D.r J. iz Gorice, Gergolet Lorenč iz Doberdoba, Ersetig Anton iz Gorice, Obizzi Marchese France iz Gorice, Munih France iz Gorice.

Namesniki: Lorenz Franz iz Gorice, Petz K. iz Gorice, Morelli D.r de Filip iz Gorice, Maurovich D.r J. iz Gorice, Spiegelfeld bar. iz Gorice, de Zattoni Sigismund iz Gorice, Ulm France iz Gorice, Zuccato Vincencij iz Gorice, Tausani Valentin iz Gorice.

(Za Hercegovinske vdove in sirote) dorovali so v Brestovici in Selih gold: 40 kr. 9 1/2:

Tone Kurnar, vikar gl. 2 — Jakob Jelšek, učitelj gl. 1 — Andrej Peric, župan gl. 1 s. 10 — Semolič Jože gl. 1 s. 42 — Peric Jože štacunar gl. 1 — Antonič Matevž gl. 1 — Fantje doljne Brestovice gl. 5 — Kočiančič Jvan s. 70 — Kočiančič Maria s. 60 — Kočiančič Jože s. 60 — Peric Jože s. 60 Panogs Andrej s. 70 — Krošl Jože s. 50 — Semolič France s. 50 — Krošl Jože s. 50 — Ana Kranc s. 50 — Kačič Andrej s. 50 — Kačič Tina s. 50 — Konjec Anton s. 45 — Kočiančič Anton s. 40 — Peric Jože s. 40 — Svetlič Andrej s. 40 — Semolič Valentin s. 40 — Semolič Andrej s. 40 — Semolič Andrej s. 40 — Semolič Peter s. 40 — Pahor Jože s. 40 — Več drugih skupaj 17 gl. 72 1/2 — Iz Batuj 7 gl 50 s. — Pirjevec Ant, s. 50 — Iz Štandreža 14 gl.

(Popravek.) — V dopis iz Bat, 18. okt. št. 43. urinila se je v naglici nepovoljna pomota. Tamošnji sedanji župan, ki se je hvale-

vredno veliko prizadeval za naprave novih zvonov ne piše se: Bratuž, ampak Ivan Bitežnik.

Razne vesti.

— Cesar je po vojvodu modenskem, ki je pretekli teden na Dunaju bil pokopan, podedval zopet okoli 80 milijonov goldinarjev. Ker od te dedšine ne plača takse, govori se po Dunaju, da hoče iz lastnega premoženja napraviti nove Uhacijeve topove, da bi pri slabem denarnem stanu oboroženje armade države preveč ne težilo. To bi bil zares velikodušen, prav cesarski dar!

— Testament in pogreb kardinala Rauscherja. Ker je ranjki kardinal še živ velike svote daroval v dobre namene kakor za zboljšanje plače duhovnom, za zidanje novih in popravljanje starih cerkev, za vstanovitev dijaškega semenišča, za reveže, ni ostalo posebno veliko premoženje ob njegovi smrti.

Testament kardinalov kaže, kako vdan je bil v voljo božjo in kako je želel do zadnjega zdihleja le to storiti, kar je k večji časti božji. V testamentu najprej pokliče na pomoč presveto Trojico, Mater Božjo, sv. Jožefa, angela varha in vse svetnike, potem pa določi, da je glavni dedič vsega premoženja dijaško semenišče ktero je vstanovil l. 1856 z namenom napraviti poseben gimnazij. Dunajski nadškofji je zapustil biblioteko, polhištvo v vseh palačah, podobe, konje, kočije, mizno srebrnino, ker ni posebnim osebam odločeno. Posvečenemu škofu Kutschkerju daruje prsni križ, kterega si sam iz med treh izbere, druga dva pa dvema drugima gospodom. Za pobožnost detinstva Jezusovega v stolni cerkvi kapital 2000 gl., za pobožnost velikega petka 1000 gl., za dunajske reveže 5000 gl., za 300 sv. maš za svojo dušo 600 gl. Ravno tako je zapustil svojemu bratu in njegovi ženi deloma v denarjih, deloma v vrednostnih rečeh lepe spomine. Vsi posli imajo dosmrtho penzijo.

Pogreb je bil v saboto o 2. popoldne. Dunaj že dolgo ni videl tako veličastnega spreveda, kakor je bil ta. Na tisučo je bilo zbranega ljudstva na trgu sv. Štefana. Ob dveh vzdignejo truplo kardinalovo in 8 mašnikov ga je neslo po stopnicah obdani z bogosloci, ki so z baklami svetili. Bratovščine, zavodi, deputacije, dva semenišča, duhovni, vse je bilo že v vrsti, ko so prinesli trugo do vrat.

Pogreb je vodil papežev poslanec monsig. Jakobini, pričujoči v ornatu so bili škofje Binder, Rudigier, Zverger (ne Zängerle), veliko samostanskih predstojnikov, ves kapitel itd. itd.

Vreme ni bile posebno vgodno, zaradi tega je šel sprevod po krajši poti okoli cerkve sv. Štefana. Tu so bili zbrani: Cesar, nadvojvodi, ministri, plemstvo, poslanci, vojaški poveljniki, drugi velikaši itd. itd.

Monsig. Jakobini je opravil molitve za ranjcem in potem je bil kardinal pokopan v cerkvi sv. Štefana, kakor je sam želel. Vsa cerkev je bila s črnim prekrita, le tužno petje se je glasilo v mrtvaški tihoti, v kateri spi zdaj veliki učenjak in kardinal. Naj v miru počiva!

— Naslednik Rauscherjev bo, kakor se piše z Dunaja požunskemu „Rechtu“, posvečeni škof in kapitelski vikar Kutschker, dr. Grusa pa postane njegov generalvikar in posvečeni škof. „Cehu“ pa se z Dunaja piše, da zaradi

vedne bolehnosti Kutschkerjeve mislijo za nadškofa dunajskega imenovati ali graškega škofa Zwengerja, ali pa brnskega škofa Nöttiga (?)

— *Knjigarna Joz. Köck-a v Ellwangen-u* nam naznanja posebno knjigo pod imenom: *Der Kirchenschmuck*, spisala Leib in dr. Schwarz. Omenjena knjiga obsega 27 velikih zvezkov z obširnimi tekstom, ki zgodovinsko in obredno pojamsnuje vse kar spada k cerkveni umetnosti. Dalje ima tudi 324 podob in poseben „kazalec.“ Stane 186 mark.

— *„Vertec“* časopis s podobami za slovensko mladost, razposilja se svojo zadnjo številko sledeče vabilo k naročbi: Ker s prihodnjim listom začnemo šesto „Vertčevo“ leto, zatoraj prosimo vso slovensko mladino, prijatelje in rodoljube, da nam v obilnem številu z naročnino priskočijo na pomoč. „Vertec“ velja za vse leto samo 2 gl. 60 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr. Pri tej priložnosti prosimo, da bi naši naročniki segli tudi po „gledaliških igrah za slovensko mladino“. Kdor naročnini 20 kr. priloži, dobi takoj po pošti prvi zvezek gledaliških iger, obsegajoč prelepo igro „Star vojak in njegova rejenka“.

— *Nova cerkev* na čast presvetemu Srečnemu Jezusovemu, na čast čistemu spočetju in presladkemu imenu Marije in na čast sv. Jožefu se bo v Gradcu začela staviti po samih milodarjih, katere pobira posebno društvo, kojemu načelniki so baron Reyer, vitez Hartmaan in kanonik Legwarth. Ud društva je, kdor vsaki teden daruje 1 krajcar. Cerkev bo prekrasno izdelana v gotičnem slogu, imela bo 3 ladje z veličastnim zvonikom. Srednja ladja bo posvečena na čast Jezusu, desna na čast Mariji in leva na čast sv. Jožefu. Darovnikov in udov se že mnogo glasi; grof Lilienthal je položil 5000 gld., grofinja Saurau 300 gld, in neimenovana gospa 4000 gld.

— *Koliko stanejo deželni in okrajni šolski svetovalci na Koroškem.* „Kärnt. Bl.“ poroča: Plača uradnikov: 1 referent za administrativne in gospodarske šolske zadeve 1800 gl. 1 koncipist 950 gl. 1 dež. šolski nadzornik 3200 gl skup. 6950 gl. — Službena doklada: 1 referent 400 gl. 1 koncipist 200 gl. 1 dež. šolski nadzornik 400 gl. skup 1000 gl. — Službena nagrada: Dvema iz učiteljstva po 200 gl, sknp 400 gl. — Popotnina in diete: dež. šolski nadzornik 400 gl.

Okrajni šolski nadzorniki: Popotnina in diete 2 po 150 = 300 gl., 1 po 250, 6 po 300 = 1800 gl., 2 po 350 = 700 gl., 1 po 300, 1 po 600, skup 4050 gl. — Popotnina in drugi stroški zunajnim udom dež. in okrajnega svetovilstva 2400 gl. Uprava 2300 gl. Vse skup 17.500 gl. Odbita 2 0/0 interkalana = 136 gl., potrebuje se tedaj 17.364 gl. K temu pride še plača dveh šolskih nadzornikov, ki v Gradcu stanujeta, vsak ima 3200 gl. plače, 480 gl. doklade in 734 gl. popotnine in diet, kar znaša za dva 6226 gl. Ker sta ta dva nadzornika za tri dežele postavljena, odpade na Koroško samo 3000 gl. Za leto 1876 potrebuje tedaj Koroška za deželne in okrajne šolske nadzornike malenkost 20.364 gl.

V starih časih imel je dekan kot okrajni šolski nadzornik od vsake šole 3, reci tri gold.

— *Dvojna mera.* Glasovit kulturonec prof. Ljubljanske gimnazije Ant. Heinrich aus Liebenthal, osnoval je v Ljubljani dijaško

društvo z imenom „Konkordija“. Ta čin zopet spričuje, da je res, kar smo že velikokrat povdarjali, da je za Slovence druga mera nego za Nemce. V Ljubljani so hoteli slovenski dijaki pod nadzorništvom prof. Wiesthalerja napraviti na slovenski podlagi društvo, dobili so pa prepoved od gosp. ravnatelja Smoleja. Kako zamore ravno isti ravnatelj nemško društvo dovoliti? Ali ni to dvojna mera?

Nemško društvo v Ljubljani je pa tudi popolnoma nepotrebno in ker mu je prusak Heinrich na čelu in oče, ki vedno nekam drugam gleda, je tako društvo tudi nevarno. Povejte nam, kje je opravičena ta dvojna mera, kateri paragrafi dovoljujejo Nemcem to, kar prepovedujejo Slovincem?

— *Lepe kunce*, to je pitovne zajce, velike ga francoskega plemena ima na prodaj g. Leopold Preseli v Mitterdorfu na Gorn. Štajerskem (Mitterdorf an der Südbahn. Steiermark) in sicer par mesečnih kunccev po 1 fl. 50 kr. Prodajalec je porok, da naročeni kunci živi in zdravi dojdejo kupcu v roke.

— *Neka žena* iz Dunaja, supruga nekega zlatarja, prišla je v Radvanje g. Brandstetterja za 6000 gl. terjat. Dolžnik nje ni pustil pred se. Vračaje se v mestu se prevrže voz in nesrečnica si zlomi roko.

Našim dolžnikom.

Zadnjikrat prav resno opominimo tiste p. n. naročnike, ki so nam še kaj dolžni, da nemudoma dopsljejo dotične zneske. Ne bi radi po drugi poti ta svoji denar iskali, da plačamo tiskarno.

Opravništvo.

Umrli od 28. nov. do 2. decembra.

Milan Klavžar 3 l. 2 m. angina. — Jožef Tabaj 40 l. za pluč. bol. — Ana Kauc 99 l. starost. — Alojzija Gostinša 1 d. božjast. — Janez Lastič 77 l. mrtud. — Eliza Peternel 6 l. angina. — Andrej Tribušon 80 l. za rakom. Alojzija Marostika 15 l. jetiha. — Jožef Bresan 63 l. sušica.

Borsni kurzi na Dunaji 3. dec.

Enotni drž dolg v papirju	69	35
„ „ „ v srebru	74	50
Drž. posojilo leta 1860	111	90
Akcije narodne banke	926	—
Kreditne akcije	204	80
London	113	15
Napoleon d' oro	9	07
Cekini	5	33
Adžjo srebra	105	—

100

OBISKOVALNIH LISTKOV VELJA

v Mailingovi tiskarni

samo 1 goldinar.

Pravi
Vilhelmov

antiartritični antirevmatični
čaj za čiščenje krvi.

(Čisti krv zoper protin in revmatizem)

je kot

zimsko zdravljenje

edino gotovo zdravilno krv čisteče sredstvo,

S privoljenjem
c. k. dvorne pi-
sarne vsled
sklepa na Dunaji
7. dec. 1858.

ker je od prvih
medicinskih
avtoritet

Evrope

Vsled Nj. Vel.
Najvišjega po-
velja zoper po-
narejenje zava-
rovano. Dunaj,
28. marca 1871.

z najboljim uspehom upotrebljevano bilo.

Ta čaj čisti celi organizem; preišče, kakor nobeno drugo sredstvo, dele celega trupla in odvrne iz njega po nastranem upotrebljevanju vse nečiste za bolezen nabrane reči; tudi je učinek gotovo ustrajajoč.

Temeljito ozdravljenje protina, revmatizma, otročjih žil in zastaranih trdovratnih boleznih, vedno gnovečih se ran, kakor vseh spuščajev pri spolnih boleznih in po koži, mozolov po telesu ali licu, lišajev, sifilitičnih ran.

Posebno ugoden uspeh je imel ta čaj pri zagnjetenosti jeter in vranice, enako pri zlati žili, zlatenci, silnem bolenju po čutnicah, kitah in udih, potem pri tisanju v želodcu, vetrovih, zaporu, scavnih nadlogah, močenju, moškem oslabiljenju, toku pri ženah.

Bolezni, kakor bramorji, žlezni otok, ozdravijo naglo in temeljito, ako se pije čaj neprenehljivo, kajti on je hladeče sredstvo, ki raztopi in žene scavnico. Celi kup spričeval, pripoznavalnih in pohvalnih pisem, ki se terjane zastoj dopošiljajo, spričuje resničnost zgorej uvajenih razlogov

V dokaz rečenega navedemo tukaj vrsto pripoznalnih razlogov:

Gospodu Francu Wilhelmu, lekarju v Neunkirchenu. Kladno pri Pragi (Česko) 4. sept. 1874.

Ko sem nekaj časa Vaš Vilhelmov antiartritičen antirevmatičen kri čistujoči čaj užival, čutila se dolžnega vam za dober vspeh zahvaliti se. Sé spoštovanjem Adalbert Gerber, kupčevalec z usnjem.

Gospodu Francu Wilhelmu, lekarju v Neunkirchenu.

Grubišnopolje (Belovarski kom.) pošta Dervvár 8. sept. 1874.

Prosim Vas, da mi zopet en zaboj Vašega Vilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega kri čistujočega čaja pošljete proti poštnem povzetju pod zgoraj navedenim naslovom prej ko mogoče. Vspen je celo pri kožnih boleznih izvirajočih iz sifilitičnega začetka izvršten.

Jožef Malich, okrajni zdravnik. Gospodu Francu Wilhelmu, lekarja v Neunkirchenu.

Nürnberg 22. sept. 1874.

Od svojega prijatelja na Dunaji sem slišal

o Vašem izvrstnem čaji. Prosil sem ga, naj mi preskrbi en zavitek, kterega semdo zadnjega obroka porabil in sem z njim že zdaj prav zadovoljen. Ker imam že dalj časa neko bolezen v želodcu, hočem to zdravljenje nadaljevati, prosim Vas toraj pošljite mi štir zavitke.

Sé spoštovanjem

Andrej Deinzer
Torschreiber am Lauferthor
in Nürnberg.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo;

Pravi Vilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Vilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchen pri Dunaji ali v mojih po časnikih navedenih zalogah.

Zavitek, v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnika pripravljen, s podukom v različnih jezicah 1 gld., posebej za kolek in zavoj 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva se pravi Vilhelmov antiartritični antirevmatični čaj dobiva vse Gorici pri A. Franzoni-u lekarju, v Korminn pri Hermes Codolini-u v Trstu pri Jakob Saravalla-i.